

อัตลักษณ์การแต่งกายเข้าสู่พิธีกรรม “แกลมอ” ของชาวไทยกูย Dressing: The Identity of Worship Ritual of Thai-Kui People

พระธรรมโมลี

Phradhammoli

ยโสธารา ศิริภาพระภากร, กฤษณ์นัท แสงมาศ, นายสำเริง อินทุง

Yasothara Siriprabhakorn, Krishnan Seangmas, Samrerng Intayung

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Surin Campus

E-mail: dr.yasotharar@gmail.com

บทคัดย่อ

พิธีกรรมแกลมอของชาวไทยกูย เป็นพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ที่สืบทอดมาจากรุ่นสู่รุ่น จัดขึ้นประจำปี เป็นพิธีบูชา เช่นไหว้ของชาวไทยกูย เป็นการบูชาดวงวิญญาณบรรพบุรุษ พิธีแกลมอเป็นลักษณะการสื่อสาร เชื่อมต่อ กับวิญญาณผีบรรพบุรุษ มีความเชื่อว่าผีบรรพบุรุษจะให้ความคุ้มครองคนในครอบครัว การประกอบพิธีจะมีการสร้างโรงพิธีกรรมและจัดเครื่องบูชาเช่นไหว้ ชาวไทยกูยมีเครื่องที่นำมาบูชาที่ประกอบกับการ ฟ้อนรำและมีการบรรเลงเครื่องดนตรีพื้นบ้านของชาวไทยกูย อัตลักษณ์การแต่งกายของชาวไทยกูยที่ปรากฏในพิธีกรรมแกลมอ จะมีการแต่งกายด้วยชุดไหมตัดแขนยาวทรงกระบอก ย้อมด้วยสีดำ หรือสีเม็ดมะขาม และมีการนุ่งผ้าถุงที่เป็นลายเฉพาะของชาวไทยกูย เป็นสื่อที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของความเป็นชาวไทยกูย ที่ปรากฏบนพื้นผ้า และในพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ในช่วงเวลาการประกอบพิธีกรรม มีการบูชาเส้นประกำ และนำมาสวมไว้บนศีรษะก่อนเริ่มการเข้าทรง เพื่อทำการบูชาบรรพบุรุษ สื่อแสดงอัตลักษณ์หนึ่งถึงวัฒนธรรมการเลี้ยงช้างของชาวไทยกูย มีเอกลักษณ์ของการจับช้างมาแต่โบราณในภาคพื้นอีสานใต้ ที่รู้จักในทางประวัติศาสตร์ การนำประกำช้าง มาสวมใส่ นี้แสดงให้เห็นว่า ชาวไทยกูยมีความเคารพบูชา ในบรรพบุรุษของตนมาก และนำการบูชาเข้าสู่พิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์เพื่อเชื่อมต่อกับดวงวิญญาณของบรรพบุรุษ โดยอาศัยพิธีกรรมแกลมอ เป็นตัวเชื่อม เป็นการสืบเชื้อสายของพิธีกรรมแกลมอนี้ จึงเป็นวัฒนธรรมหนึ่งที่แสดงออกถึงอัตลักษณ์ของชาวไทยกูยที่ได้ปฏิบัติมาจนถึงปัจจุบัน

คำสำคัญ: อัตลักษณ์, การบูชา, พิธีกรรมแกลมอ, ชาวไทยกูย

Abstract

Kallmor is a sacred ritual of Thai-Kui people culture which inherited from the Kui ancestor ethnic group in the ancient time. This ritual will held once a year for the reason is ancestor spirit worshiping. The leader of ritual is the medium connector between the human and the sacred ancestor spirit. The materials which using in the ritual are place, worshiping things, dancing, traditional music. The identities of Thai-Kui people in the sacred ritual are dressing in Black color or temarine seed color and Kuis clothes. Prakum is the identity of elephant culture which is the media to connect to the sacred ancestor spirit who are elephant Kui ethnic group.

Keywords: Identity, Worship, Kallmor Ritual, Kui People

1. บทนำ

กลุ่มคนที่เรียกตนเองว่า “กูย” หรือ “กาย” จัดอยู่ในกลุ่มที่พูดภาษาในตระกูลมอญ-เขมร เป็นเชื้อสายระหว่างพวก “เวดดิท” (Weddid Proto Australian) กับพวก “เมลานีเซียน” มีรูปร่าง หน้าตาใกล้เคียงพวกเขมรหรือพวกเงาะ คือผมหยิก ผิวคล้ำ จมูกบานริมฝีปากหนา (อ. ไซเดนฟาเดน, 2509:29) “กาย” เป็นชื่อชาวกายเรียกตนเอง (Autorym) แปลว่า “คน” ส่วนชาวเขมรเรียกกายว่า “กูย” เป็นกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ตามแนวเทือกเขาพนมดงรักทั้งในพื้นที่ของแขวงจำปาสัก แขวงเซกอง แขวงสาละวันของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวรวมถึงจังหวัดสระแก้วและจังหวัดอื่น ๆ ของประเทศกัมพูชา และทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย ชาวไทยกูนั่นจะอาศัยอยู่กันหนาแน่นในจังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดบุรีรัมย์ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ชาวไทยกวยหรือ กาย นั้นเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมาแต่โบราณ

อัตลักษณ์ในประเพณีและวัฒนธรรมที่เป็นของเฉพาะตนในหลาย ๆ ด้าน เช่น ความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับเรื่องผีวิญญาณ และในทางพุทธศาสนา ดำเนินชีวิตโดยการทำไร่นา รับจ้างทั่วไป ชาวไทยกวยก็ยังมีวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องในการเลี้ยงช้างในประวัติศาสตร์จะกล่าวว่ามีคามชำนาญในการจับช้างป่ามาฝึก เพื่อไว้ใช้งานชาวไทยกวยจะมีวัฒนธรรมและประเพณี ความเชื่อเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน เช่น การใช้ภาษาจะมีภาษาเฉพาะตน ถึงแม้ว่า

สำเนียงจะต่างกันไปบ้างในแต่ละพื้นที่ แต่โดยรากศัพท์นั้นจะเป็นอันเดียวกัน วัฒนธรรมการแต่งกายก็มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน ส่วนความเชื่อนั้นก็มีความเชื่อเรื่องเกี่ยวกับเรื่องผีวิญญาณหรืออำนาจเหนือธรรมชาติ เช่น ถ้ามีคนเจ็บป่วยไม่สบายหรือป่วยไข้เมื่อรักษาแพทย์แผนปัจจุบันไม่หายแล้ว ชาวไทยกุยก็จะมีความเชื่อว่าถูกกระทำ อาจจากอำนาจอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นแน่แท้ ก็จะมีพิธีรำ “เกลมอ” (บุญยัง หมั่นดี, 2549: 1-2) เป็นต้น

ชาวไทยกุยที่อาศัยในจังหวัดสุรินทร์ได้ อาศัยอยู่กันหนาแน่นในพื้นที่อำเภอต่าง ๆ เช่น อำเภอศีขรภูมิ อำเภอจอมพระ อำเภอสำโรงทาบ อำเภอศรีณรงค์ (วิลาศ โทธิสาร, 2539: 1-2) การนับถือศาสนาพุทธของชาวไทยกุยมีมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษควบคู่กับการนับถือพิธีกรรมทาง ผีวิญญาณ และศาสนาพราหมณ์ ทางด้านศาสนา โดยเฉพาะการนับถือด้านพระพุทธรูป ชาวไทยกุยจะมีความเชื่อในหลักธรรมคำสอน มักนิยมให้ลูกหลานเข้าบรรพชาอุปสมบทเมื่อถึงวัยอันสมควรเพื่อเรียนรู้หลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาสำหรับเอาไปใช้ในการดำเนินชีวิต

ชาวไทยกุยมีอัตลักษณ์เป็นของเฉพาะ เช่น พิธีกรรมเกลมอ เป็นพิธีกรรมที่คล้ายการบูชา โดยมีการจัดโรงพิธีกรรมที่ประดับตกแต่งด้วยดอกไม้ ดอกจำปาจำปี จุดกลางพิธีมีเสา 3 ต้น ปักรอบเพื่อให้เป็นลักษณะที่วางเป็นชั้น หรืออาจวางเป็นกลุ่มก้อน มีข้าวเปลือกใส่กระเชอ มีดอกไม้กรวย 5 ใส่ดอกไม้หรืออาจเป็นยอดขนไก่ใส่พร้อมธูปเทียน เงิน มีของหอมและเสื้อผ้าเครื่องแต่งตัวที่ใช้ในพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์นี้ด้วย สัญลักษณ์หรือรูปแบบการแต่งกายเพื่อการเข้าสู่พิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์เพื่อติดต่อสื่อสารกับวิญญาณ เป็นอัตลักษณ์เฉพาะกลุ่มที่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นและจำเพาะกลุ่มของชาวไทยกุยนี้

2. พิธีกรรมการบูชาของชาวไทยกุยกับความเชื่อสู่ “พิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์”

พิธีกรรมหนึ่งที่ชาวไทยกุยให้การนับถือและสืบทอดมาแต่โบราณ และยังมีการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ตามความเข้าใจนั้นเราอาจเรียกได้ว่าเป็นพิธีกรรมที่ติดต่อ เชื่อมต่อสื่อสาร เข้าสู่มิติโลกวิญญาณ พิธีกรรมนี้จึงเรียกได้ว่าเป็นพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ของชาวไทยกุยที่ยังรักษาสืบทอดอยู่

1. การบูชา

โดยนัยยะตามความหมายของ การบูชา นี้ คือการเสื่อมใส ยกย่อง เชิดชู ด้วยกิริยาอาการสุภาพที่เราแสดงต่อผู้ที่ควรบูชาทั้งต่อหน้าและลับหลัง (พระมหาสมชาย ฐานวุฑโฒ: มงคลชีวิต 38 ประการ ฉบับทางก้าวหน้า) การบูชา เป็นกุศโลบายอย่างหนึ่ง สำหรับของชาวไทยกุยที่มีต่อพิธีกรรมเกลมอนี้ ถือได้ว่า เป็นความเคารพที่ตนมีต่อบรรพบุรุษ ผู้รักษาดินและครอบครัวกลุ่มเผ่าพันธุ์ โดยการจัดพิธีบูชาตามแบบเฉพาะ อาทิ เช่น การบูชาของชาว

ไทยกุยนี้ คือ บุษาด้วยการร้ายรำ บุษาด้วยเสียงดนตรี บุษาด้วยเครื่องไหว้ (สัมภาษณ์ รศ.ดร.อัจฉรา ภานุรัตน์) การแสดงออกถึงการบูชา ได้แก่ทางกายไม่ว่าจะยืนเดินนั่งนอนหรือประกอบกิจใด ๆ เมื่ออยู่ต่อหน้า ท่านหรือสัญลักษณ์ตัวแทนของท่าน เช่น รูปปั้น ภาพถ่าย ก้อยู่ในอาการสำรวม ทางวาจา สรรเสริญยกย่องคุณความดีของท่าน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง เช่น การบูชา แล้วนำมาประพutipฏิบัติตามคำสอน ทางใจ ตามระลึกรู้ถึงคำสอนของท่าน ด้วยความเคารพและซาบซึ้ง (พ.ศ.25/18/29)

2. สัญลักษณ์ของพิธีกรรมกับสื่ออัตลักษณ์แห่งวิถีชีวิต

เกียร์ช (Geertz, 1973: 46) มีแนวทางศึกษาทางด้านมานุษยวิทยาสัญลักษณ์ (Symbolism) ที่เน้นการตีความประพติของมนุษย์ ซึ่งพยายามอธิบายความคิดของมนุษย์ที่แสดงออกทางภาษาและการกระทำ กลุ่มชาวไทยกุย ต้องการสื่อความคิดตนให้ผู้อื่นรับรู้และเข้าใจ สื่อความคิดและการรับรู้ความคิดจะเข้าใจซึ่งกันและกันได้ นั้น จำเป็นต้องรู้กฎวัฒนธรรม อยู่ในสิ่งแวดล้อมเดียวกัน ระบบสัญลักษณ์มาจากกระบวนการทำงานของระบบความคิดในใจมนุษย์ซึ่งเป็นระบบนามธรรมที่ลึกซึ้ง สัญลักษณ์ของพิธีกรรม แกลมอ จึงเป็นหนึ่งในพิธีกรรมที่กลุ่มชนกำลังประกอบพิธีกรรมเพื่อสื่อสาร ติดต่อกับ ในมิติของโลกวิญญาน โดยการเชิญเข้าสู่พิธีกรรมที่จัดขึ้น พิธีกรรมนี้จึงเป็นสัญลักษณ์แห่งการต้อนรับ ยินดีรับรอง “ต้อนรับ” อันประกอบด้วยการตอบรับด้วยพิธีกรรม มีการยกขันดอกไม้ธูปเทียน เหล้า น้ำสัมน้ำหวาน เมื่อแขก หรือวิญญานผู้รับเชิญเข้าสู่พิธีกรรม “ยินดี” ในพิธีกรรมได้แสดงออกของผู้มานั้นด้วย การปรบมือ ให้อั่ง ยินดีเชื้อเชิญให้เข้ามา ด้วยทำนองเพลงอันสนุก “รับรอง” ในพิธีกรรมจะรับรองผู้มาด้วยการน้อมรับ ไหว้ และเฝ้าถาม เมื่อทราบแขกผู้มาแล้วจะรับรองด้วย ลูกหลานจะแต่งขันดอกไม้ เครื่องขอมมา มี ผ้าไหม ผ้าขาวเหล้า น้ำสัมน้ำ และแสดงการรับรองการจัดทำพิธีของลูกหลาน เป็นต้น สัญลักษณ์ในพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ของชาวไทยกุยนี้ เป็นวัฒนธรรมของกลุ่มชนที่มีความเชื่อ ยินดี และกตัญญูต่อบุพการี ปราชญ์ในพิธีกรรม “แกลมอ”

สื่ออัตลักษณ์แห่งวิถีชีวิตการแกลมอของชาวไทยกุย เป็นพิธีกรรมเพื่อสื่อสารกับผีวิญญานของบรรพบุรุษ ในขณะที่การประกอบพิธีกรรมจะมีเครื่องแต่งการในการสวมใส่ (อุษา หม้อทอง, 2548: 107-108) อัตลักษณ์ในวิถีชีวิตนั้น ได้แก่ความจำเพาะ ในพิธีกรรมแกลมอ วิญญานบรรพบุรุษที่เข้ามาในร่างของผู้เข้าสู่พิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์นี้ สิ่งที่แสดงออกมาให้เห็นนั้น เป็นสื่อแสดงสัญลักษณ์ การกิน การอยู่ อาชีพ การดำเนินชีวิต ของบรรพบุรุษในครั้งอดีตที่เคยดำรงวิถีชีวิตในอดีต ได้เป็นอย่างดี เช่น ช่างม้า ในพิธีกรรมจะมีการขี่ช้างขี่ม้า สื่อสัญลักษณ์นี้เองเป็นการแสดงออกโดยผ่านร่างทรง หรือผู้ทรงนั้น มีอาภักิริยาออกมาคือการขี่ช้างขี่ม้า อันเป็นสื่ออัตลักษณ์แห่งวิถีชีวิตของชาวไทยกุยที่ปรากฏในพิธีกรรมแกลมอ การแต่งกาย จะแสดงออกมาผ่านร่างทรงถ้ามีวิญญานบุรุษเข้าทรง แต่ร่างผู้ทรงเป็นหญิง

สื่อการแสดงออกมาก็จะเป็นการแต่งกายเป็นบุรุษและเป็นเครื่องแต่งกายในรูปแบบของตนเองที่เคยแต่งแบบในอดีต เป็นการแสดงออกถึงอัตลักษณ์แห่งวิถีชีวิตที่เคยดำเนินชีวิตมาแต่ก่อน ในพิธีกรรมกล่อมของชาวไทยภูยนี้ สามารถเป็นการศึกษาถึงอัตลักษณ์ และวิถีชีวิตของบรรพบุรุษที่เคยมีการดำเนินชีวิตมาก่อน มาสู่พิธีกรรมกล่อม วิถีชีวิตที่เคยเป็นมาก็จะแสดงผ่านร่างทรงที่ปรากฏการเชื่อมต่อทางพิธีกรรมได้เป็นอย่างดี

3. การแต่งกายที่ปรากฏในพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์

พิธีกล่อม ชาวไทยภูยมีพิธีกล่อม เป็นความเชื่อที่เกี่ยวกับดวงวิญญาณ บรพบุรุษพิธีกรรมกล่อมของชาวไทยภูยนี้เป็นพิธีกรรมเพื่อการเชื่อมต่อสื่อสารมิติทางโลก วิญญาณ เพื่อติดต่อกับผีวิญญาณของบรรพบุรุษ โดยผ่านพิธีกรรมที่จัดขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ 1) เพื่อการบูชาบรรพบุรุษ ประจำปี 2) เพื่อขอการคุ้มครองรักษา 3) เพื่อการรักษา โดยผ่านพิธีกรรม 4) เพื่อการทำนายและขอการพยากรณ์

การแต่งกาย วัฒนธรรมการแต่งกายของชาวไทยภูย จะมีการแต่งกายที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะ (สมทรง บุรุษพัฒน์, 2538: 17-18) ในเรื่องการแต่งกายของชนชาติภูย ผู้หญิงสูงวัยของชาวภูย จะนุ่งผ้าที่เป็นลายเฉพาะแบบภูย อดีตการนุ่งผ้าไหมลายพื้นเมือง ใส่เสื้อคอกระเช้า ใส่สร้อยคอลูกปัดหรือเงิน ใส่ดอกไม้ที่ตุงหูกที่เจาะไว้ เช่น ดอกมะลิ หรือ ตุ่มหู เงิน ทอง การแต่งกายเพื่อเข้าสู่พิธีกรรมกล่อม ชาวไทยภูย จะสวมเสื้อคอจีนแขนยาว ย้อมด้วยมะเกลือเพื่อให้เสื้อออกมาเป็นสีดำ ผ้าถุงที่ชาวไทยภูยสวมใส่ในการเข้าสู่พิธีกรรมกล่อมอนั้นเป็นผ้าถุงลายลายอลูนซีมี มีการต่อเชิงเป็นลวดลาย เพิ่มความสวยงาม ประดับ ตกแต่งด้วยสร้อยลูกปัด หรือเงิน บนศีรษะของผู้เข้าพิธีกรรมจะมีเส้นด้ายสีที่ทักเป็นพลวง เส้นปะก่า มัดไว้บนหัว ชายจะแต่งกายด้วยชุดใหม่เป็นเสื้อคอจีน แขนยาวสีดำ นุ่งผ้าโสร่งมัดด้วยผ้าขาวม้า ในกลุ่มชาวไทยภูย นี้ที่นิยมสีดำ นั้น เพราะถือว่าสีดำเป็นสีมงคลแสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ เป็นต้น

เครื่องประกอบ เป็นผู้ทำพิธีกรรม (สัมภาษณ์ นางล้วน ภางาม) การประกอบพิธีกรรมมีการผสมผสานกับความเชื่อท้องถิ่น มีขั้นตอนในการประกอบพิธีกรรมกล่อม ของชาวไทยภูย ดังนี้

สิ่งที่ต้องจัดเตรียมไว้ก่อนวันประกอบพิธีกรรม เช่น การจัดเตรียมในด้านบุคคลที่จะมาในพิธีกรรม เช่น แม่หมอ (ผู้ทำพิธีกรรม) หมอแคน หมอโพน และกำหนดวันเวลา (สัมภาษณ์ นายบุญสา คลังฤทธิ์) การจัดเตรียมเครื่องประกอบพิธีกรรม อาทิเช่น เครื่องที่ใช้ในพิธีกรรม เครื่องดนตรี เครื่องแต่งกาย น้ำหอม เครื่องประดับ เสื้อผ้า ผ้าไหม สไบ โสร่ง เครื่องอุปกรณ์สำคัญในพิธีกรรม คือ ขัน ที่ใช้สำหรับการสื่อสารเชื่อมต่อวิญญาณ ในชั้น

ประกอบด้วย กรวยดอกไม้ 1 คู่ใส่ดอกไม้สีขาว เทียนขาวที่จุด 1 คู่ ข้าวสารที่หยิบมือ องค์กรประกอบนี้เพื่อการสื่อสาร

เครื่องที่ใช้ในพิธีกรรม ประกอบด้วย บายศรี 1 คู่ ประกอบด้วยดอกจำปา หรือดอกพุท ช้าวดอกดอกไม้ ขนมห้าวต้ม ผลไม้ เหล้า น้ำส้ม น้ำเปล่า (สัมภาษณ์ นางศรี ประทุมแก้ว)

สัญลักษณ์ “เส้นปะกำ” และ “สีด้า”

เส้นปะกำ วัฒนธรรมชาวไทยภูเขาที่มีการกล่าวไว้ในประวัติศาสตร์ว่าเป็น กลุ่มชนที่มีความสามารถในการจับช้างเพื่อนำมาฝึกในอดีต ในการศึกษาสงคราม หรือเพื่อใช้งานในรูปแบบต่าง ๆ ความสามารถพิเศษนี้เองที่กลุ่มชนอื่นในพื้นที่นี้ในอดีตไม่สามารถทำได้ การกล่าวขานมีว่าผู้ที่จับช้างได้ หรือหมอช้างนี้จะมีครูประสิทธิ์ วิชาคาถาอาคม หรือมนต์ ให้ความพิเศษนี้เอง อาจเป็นจุดกำเนิดวัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อในพิธีกรรม แกลมออีกรูปแบบหนึ่งก็เป็นได้ ในการที่กลุ่มชาวไทยภูเขา ได้นำอัตลักษณ์ในการเป็นหมอช้างนี้ จะถือว่า เส้นปะกำ เครื่องมือจับช้างเป็นวัตถุศักดิ์สิทธิ์ และถือสืบทอดให้มีการปฏิบัติบูชาเช่น สรวงบูชาสืบทอด และได้นำมามีส่วนเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมแกลมอซึ่งเป็นพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์หนึ่งที่ สื่อสารเชื่อมต่อ กับความลึกซึ้งซ่อนเร้นที่สถิตอยู่กับเส้นปะกำนี้ได้ เส้นปะกำหรือเชือก ปะกำเป็นอุปกรณ์ ที่ใช้ในการจับช้างซึ่งได้รับตกทอดมาแต่สมัยโบราณ (สัมภาษณ์ นางจันสี ตาทอง) มีเก็บไว้ใช้ในพิธีกรรมไม่มากนักใช้เพื่อเป็นสัญลักษณ์เท่านั้น ปะกำ หรือเชือกปะกำ จะทำด้วยหนังกระบือแห้ง ปะกำถือว่าเป็นของศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่สถิตของดวง วิญญาณบรรพบุรุษ ครูบาอาจารย์ที่เคยจับช้าง ดังนั้นเส้นปะกำจึงถือว่าเป็นเครื่องมือจับช้าง ที่สำคัญที่สุดประจำตระกูล คนในตระกูลจะต้องเคารพบูชานับถือ และเชื่อว่าผีปะกำสามารถ ให้คุณให้โทษหากปฏิบัติไม่ถูก (เช่น ศรีสวัสดิ์, 2530: 71) เส้นปะกำที่จัดไว้ในพิธีแกลมอ ไม่ต้องสร้างศาลปะกำเหมือนหมู่บ้านที่มีอาชีพจับช้างแต่จะเก็บแขวนไว้ที่หิ้งบูชาของตนที่บ้านข้าง ม้า และ เส้นปะกำ (ประทีป แหรัมย์, 2535: 71) ในพิธีเข้าทรงผู้อาวุโสในตระกูล ที่เคยเข้าทรงเส้นปะกำจะเข้าทรงเชื้อเชิญวิญญาณบรรพบุรุษผู้เคยจับช้างมาเข้าสิงถือแสดง การชี้ช้าง ใช้แขวนบ่าและถือของ้าว เชือกปะกำพาดไหล่ ร่ายรำแสดงการออกจับช้าง อัตลักษณ์นี้เองที่แสดงออกมาซึ่งความเป็นชาวไทยภูเขาที่มีวัฒนธรรมดั้งเดิมที่มีการสืบทอดจาก อดีตกาลและเพื่อเป็นสิริมงคล

สีด้า การแต่งกายของกลุ่มชาวไทยภูเขา ลักษณะผ้าของชาวไทยภูเขามีลักษณะ เหมือนกับผ้ากลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ผ้าโฮลภูเขา หรือผ้าลายขอที่ชาวภูเขา นุ่งใส่มานานก็เหมือน ลักษณะผ้าโฮลเขมร หรือ ผ้าลายขอของเขมร แต่ลวดลายผ้าของชาวภูเขาที่มีลักษณะเป็นชาวภูเขา (บุญเลี้ยง ภูมิมาลี, 2550: 3-31) เป็นผ้าที่นิยมนุ่งใส่ในเวลาทำงานบ้าน หรือ ทำไร่ทำนา

ผ้าที่นิยมสวมใส่ในงานสังคม เป็นผ้าหมัดหมี่ที่มีลวดลายจากสภาพแวดล้อมธรรมชาติ สีที่นิยมนี้โดยส่วนมากเป็น สีดำ สวมใส่ในงานมงคลพิธี หรือกิจกรรมสำคัญประเพณีของหมู่บ้าน เอกลักษณ์และรูปแบบการแต่งกาย

ผ้าที่นำมาใช้ในพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ของชาวไทยภูเขา นิยมเน้น จะนิยมผ้าไหมตัดคอจีนแขนยาว บางก็แขนสั้นโดยส่วนมากเป็น สีดำ

อัตลักษณ์หนึ่งที่กำลังบ่งบอกให้ผู้ร่วมพิธีกรรมนี้ได้สัมผัสในมิติบางอย่างที่เป็นเอกลักษณ์การแต่งกายนี้ แกลมอเป็นพิธีกรรมที่เชื่อกับวิญญาณ หรือ ผี ที่ชาวไทยภูเขาให้การนับถือ และเชื่อเชิญมาสู่พิธีกรรม

สีดำถือว่าเป็นกลุ่ม สีมงคล และเป็นสีแห่งความอุดมสมบูรณ์ และสีที่เกรงขามในมิติชาวไทยภูเขา ที่ให้ความนิยม แต่มิติทางโลกวิญญาณนั้นอาจเป็นสีแห่งกาลเวลาเดียว มิติเดียวกัน ที่เป็นสีแห่งการเชื่อมต่อกับวิญญาณ หรือ ผีได้ เวลาทำพิธีกรรมแกลมอในเวลากลางวัน ซึ่งโดยความเชื่อนั้น ผีวิญญาณไม่สามารถมีสื่อหรือเชื่อมต่อกันได้ ด้วยพระสุริยะ (แสงอาทิตย์) เป็นเหตุ สีดำ หรือการสวมใส่สีดำนี้อาจเป็นมิติหนึ่งที่สามารถให้ผีหรือดวงวิญญาณของบรรพบุรุษนั้นมาเข้าร่างมนุษย์ หรือในพิธีกรรมนี้ได้ แม้แต่เป็นเวลาใดก็ตาม แต่ด้วยการยอมรับ การเชื่อเชิญ และสีดำอันเป็นมิติสมมุติเพื่อการเชื่อเชิญให้ผีวิญญาณนั้นมาสู่พิธีกรรมได้

4. สรุป

พิธีกรรมแกลมอของชาวไทยภูเขา เป็นความเชื่อที่เกี่ยวกับการบูชาวิญญาณผีบรรพบุรุษ ชาวไทยภูเขาเชื่อว่า พิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์นี้สามารถเชื่อมต่อสื่อสารกับดวงวิญญาณของบรรพบุรุษได้ ในพิธีกรรมการบูชาตามรูปแบบนี้ที่ปรากฏพิธีกรรมแกลมอนั้น ส่วนประกอบในการบูชานั้นได้แก่ เครื่องที่ใช้ในพิธีกรรม ประกอบด้วย เครื่องเช่น ไห้ว บายศรี ดอกไม้ รูปเทียน เครื่องแต่งตัว ของหอม น้ำหอม แป้ง กระจก หวี และเครื่องนุ่งห่ม เช่น เสื้อผ้าไหม สไบ ส่วนประกอบที่สำคัญคือ เส้นปะกำ ที่ถักทอด้วยเส้นด้ายหลายสี เพื่อใช้สวมศีรษะเมื่อเข้าสู่พิธี พิธีกรรมแกลมอของชาวไทยภูเขา มีการสืบทอดทางวัฒนธรรมโดยสายเลือด หรือการสืบทอดในสายตระกูล จากรุ่นสู่รุ่นจนถึงปัจจุบันถือเป็นพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ในกลุ่มชาวไทยภูเขาด้วย อัตลักษณ์การแต่งกายที่ปรากฏในพิธีกรรมเป็น เอกลักษณ์หนึ่งของชาวไทยภูเขาที่มีการรักษาวัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อและพิธีกรรมของตนไว้ โดยการแต่งกายใช้ในพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ มีการสวมใส่เสื้อผ้าไหมที่ตัดเพื่อการสวมใส่ และเป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มชนชาวไทยภูเขา คือ โดยมากจะเป็นสีดำ ฐานคตินิยมสีดำนี้นี้ แสดงสัญลักษณ์ของการดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ ที่ต้องการความอุดมสมบูรณ์ สีดำ เป็นสีมงคล สีที่แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ และเป็นสีที่ใช้เพื่อการเข้าสังคม หรือพิธีกรรมทางสังคมในงานสำคัญด้วย การสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มชนนี้เป็นสิ่งที่มีคุณค่าควรแก่การสืบทอดเพราะเป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มชนที่แสดงออกมาใน

รูปแบบ ความเชื่อ พิธีกรรม วัฒนธรรม ประเพณี และขนบธรรมเนียมของตนเอง กลุ่มชนชาวไทยภูเขา มีพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ที่ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ เป็นสื่อแสดงถึงการสืบทอดทางวัฒนธรรม ที่ประกอบด้วยพิธีกรรม การบูชาในพิธีกรรม และใช้สื่ออัตลักษณ์ทางพิธีกรรมที่ตนสร้างขึ้นมานั้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการเชื่อมต่อทางจิตวิญญาณโดยอาศัย ภูมิปัญญาที่ถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษเพื่อนำเข้าสู่พิธีกรรมกล่อม เพื่อเป็นเครื่องสื่อสารในความเป็นอัตลักษณ์ของตนเองด้วย

เอกสารอ้างอิง

- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2543.
- ชื่น ศรีสวัสดิ์. “ความร้นลับในหมู่ชาวไทยเขมร: ศึกษากรณีคาถาอาคม”. **รายงานการวิจัย**. โครงการสนับสนุนการวิจัยทางวัฒนธรรม. มูลนิธิเจมส์เฮช ดับเบิลยูทอมป์สัน, 2530.
- ประทีป แชรรัมย์. “พิธีกรรมมะมั่วตของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยเขมร ศึกษากรณีบ้านตะโกราย ตำบลนาบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์”. **ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. วิชาเอกไทยคดีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2535.
- บุญยัง หมั่นดี. **วัฒนธรรมการเปลี่ยนแปลง**. สุรินทร์: สถาบันราชภัฏสุรินทร์, 2549.
- วิลาศ โพธิสาร. **ประวัติตำบลเตลและชุมชนกุยสุรินทร์: โรงเรียนเตลศิริวิทยา อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์**. สุรินทร์: สถาบันราชภัฏสุรินทร์, 2539.
- สมทรง บุรุษพัฒน์. **สารานุกรมชนชาติไทย**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, 2538.
- บุญเลี้ยง ฉิมมาลี. “วัฒนธรรมการแต่งกายของกลุ่มชาติพันธุ์กูยในประเทศไทย”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต** โปรแกรมวิชาวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 2550.
- อุษา หม้อทอง. “การนับถือผีของกลุ่มชาติพันธุ์กูยในประเทศไทยและส่วยในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต** มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 2548.
- Geertz, Clifford. **The Interpretation of Culture**. New York: Basic Books, 1973.

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

1. สัมภาษณ์ รศ.ดร.อจธรา ภาณุรัตน์, (ผู้เชี่ยวชาญ), อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
2. สัมภาษณ์ นางละม้าย โพธิ์เงิน, (แม่หมอ), 5 เมษายน 2559.

3. สัมภาษณ์ นางล้วน ภางาม, (แม่มือ), 28 เมษายน 2559.
4. สัมภาษณ์ นางจันสี ตาทอง, (แม่มือ), 28 เมษายน 2559
5. สัมภาษณ์ นางศรี ประทุมแก้ว, (แม่มือ), 5 เมษายน 2559.
6. สัมภาษณ์ นายบุญสา คลังฤทธิ์, (อาจารย์, ปราชญ์ชาวบ้าน), 6 เมษายน 2559.